

סיכום המשימה "עופרת יצוקה"

מערך למפקד

המפקד,

המעבר המהיר שנדרשים הלוחמים לבצע עם סיום המערכה ברצועת עזה מלחימה לשגרת בט"ש ואימונים, נכון שילווה בעצירה לקיום שיח על הלחימה במסגרת מפגש בין מפקדים לחיילים. ניסיון העבר מלמד שמעבר שיש בו שיח חינוכי מאפשר לטפל בעניינים לא פתורים שעברו על הלוחמים בעת הלחימה, מהווה הזדמנות ייחודית ללמידה מהצלחות וכישלונות ובעיקר מחזק את הכוחות להמשך.

לחימה היא מבחן עליון לפרט ולמערכת - היא מזמנת מצבים שלעולם לא יתקיימו בשגרה ובאימונים. אין ספק שיחד עם תחושת הסיפוק על ההצלחה שבעמידה במטרות, שהוצבו, היו מקרים בהם עלו דילמות ערכיות במהלך הפעילות; לוחמים נפגעו פיזית ונפשית ורוח הלוחמים עמדה למבחן. מכאן חשיבותם הגדולה של פסק הזמן וההתבוננות המעמיקה.

מטרת השיח על כן, לפרוט לגורמים את המבחנים בהם עמדו הלוחמים - הן בהיבט המשימתי והן בהיבט ההתנהגותי ולעצב נקודת פתיחה להמשך השירות. המתווה לשיחה מעמיד מגוון רחב של נושאים לדיון ומאפשר לך לבחור ביניהם.

חלקו הראשון של המערך מסייע לך המפקד, לסכם את מטרות המבצע והישגיו המרכזיים, תוך התייחסות למסרים הפיקודיים, שנכון להציג בפני חייליך.

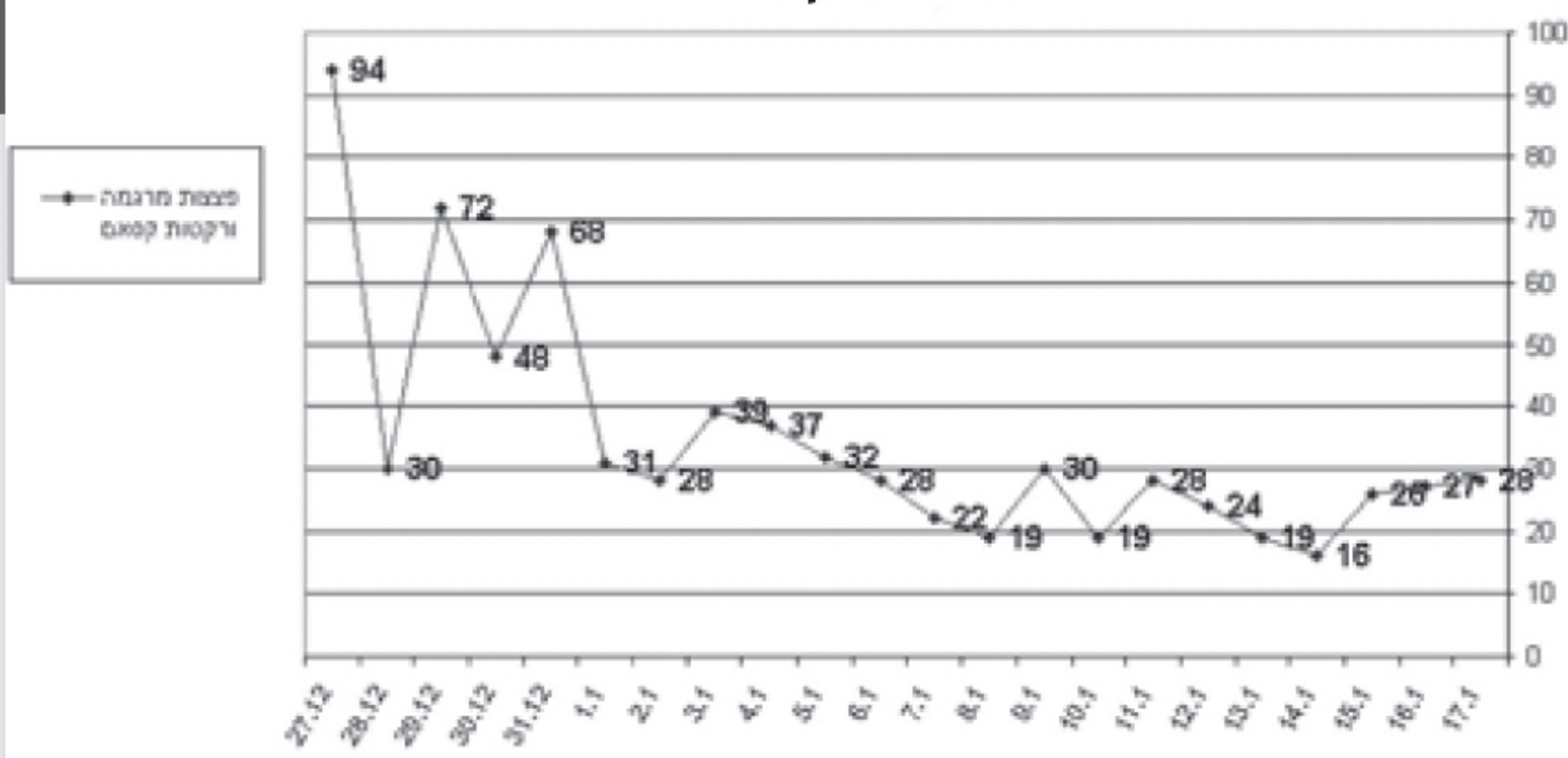
חלקו השני של המערך מזמין אותך לקיים שיח פתוח ביחס לסוגיות מרכזיות שהתעוררו ביחידתך במהלך הלחימה. השיחות יסבו סביב שלושה צירים מרכזיים - הפרט, היחידה והחברה הישראלית.

// דגשים לקיום שיח:

- יש לתת דגש מיוחד להתנהגויות ולאמירות חריגות ולטפל בהם מיידית, אם באופן פיקודי ואם על ידי דיווח לגורמים המקצועיים.
- עליך לאפשר לחיילים לפתוח נושאים, גם אם הם נוקבים וביקורתיים, מתוך כוונה להשתפר יחד כמסגרת לוחמת.
- כל שיחה עומדת בזכות עצמה, כך שתוכל לדון בנק' המופיעות במערך ברצף או לסירוגין בהתאם לזמן העומד לרשותך וליכולת חייליך. ניתן לבחור נושאים ולא להתקדם ע"פ הרצף המוצע.

// אירועי ירי הרקטות ופצצות המרגמה במהלך מבצע "עופרת יצוקה"

חלק א':

// נתונים:

**נתונים אלו נכונים למידע שנצבר עד מועד כתיבתם
- 18/1/09**

- מתחילת המבצע דווחו 819 נפילות (474 קסאמים, 166 גראדים ו-179 פצמ"רים) ביישובי הדרום, מתוכם 187 בשטח בנוי.
- שלושה אזרחים נהרגו וכ-346 נפצעו (מהם 7 במצב קשה). מתחילת המבצע כתוצאה מפגיעת רקטות.
- חיל האוויר ביצע 2,792 גיחות מתחילת המבצע.
- במהלך המבצע הותקפו כ-1300 מטרות מתוכננות ומזדמנות.
- סה"כ נפגעים בקרב חיילי צה"ל מתחילת המבצע: נהרגו 10 ונפצעו 329 (מהם 9 באורח קשה).

« חשוב להדגיש בפני חייליך את התוצאות הכלליות של המבצע, ליצור תמונת מערכה כללית ולא להסתפק בהישגי היחידה בלבד. **בהצגת ההישגים יש להקפיד על מידת הצניעות הראויה.** סקור בפני החיילים את הישגי המבצע.

לפניך סיכום מבצע עופרת יצוקה הכולל את עיקרי המבצע והישגיו. סקור בפני חייליך את המבצע בהתאם למידע המופרט מטה.

// שלבי המבצע:

רקע - במהלך השנים האחרונות נמצאים ישובי דרום הארץ סביב חבל עזה תחת ירי בלתי פוסק של רקטות. למרות הירי, בחרה מדינת ישראל במדיניות של איפוק והבלגה. לאחר שמוצו כל המהלכים המדיניים האפשריים להשכנת שלום ולהסדרה, החליטה ממשלת ישראל להגיב באמצעות הפעלת כוח צבאי.

המהלך הצבאי נחלק לשני שלבים עיקריים:

שלב ראשון - תקיפה אווירית של יעדים ותשתיות טרור של ארגון החמאס ברצועת עזה.
שלב שני - כניסה קרקעית לרצועה במטרה לפגוע באופן קשה במערכי החמאס באזורי הפעילות תוך השתלטות על חלק משטחי השיגור.

"עופרת יצוקה" סיכום המשימה

- איתור והשמדת משגרים וחוליות שיגור מוכנים לירי לעורף ישראל.
- חשיפה ואיתור מצבורי נשק רבים, רקטות מוכנות לשיגור, אמל"ח, מטענים.
- חשיפת מנהרות, ביצורים ומחילות תת קרקעיות אשר שימשו את המחבלים לתקיפת כוחותינו.
- מעצר של עשרות פעילי חמאס ותחקורם.

// הישגים מרכזיים:

- הגנה וסיכול פעולות טרור לעבר עורף מדינת ישראל.
- פגיעה בערוץ ההברחות.
- פגיעה בסמלי השלטון של החמאס.
- פגיעה בבכירים ובדמויות מפתח של ארגוני הטרור ביניהם שר הפנים של החמאס, סעיד סיאם ובכיר החמאס, ניזאר ריאן ופגיעה בדרגי השטח של החמאס. פגיעות מסוג זה הן המחשה של העדר החסינות של גורמי חמאס.
- פגיעה בתשתיות הטרור.

"היעדים שהוצבו בראשית המבצע הושגו במלואם. מערכי החמאס ותשתיות הטרור הוכו מכה קשה ונוצרו התנאים לשינוי מהותי במציאות הביטחונית בדרומה של מדינת ישראל. צה"ל נערך מחדש לקדם כל התפתחות ולהבטיח מיצוי והעמקת ההישגים" (מתוך דף קרבי מספר 3 מטעם הרמטכ"ל).

// הישגים (טקטיים) עיקריים לאורך הפעילות הקרקעית:

- הגברת הלחץ ע"י העמקת הפעילות הקרקעית ומאמץ האש.
- ביתור הרצועה וניתוק העיר עזה.
- צמצום ירי התמ"ס לעורף בצפון הרצועה. לפני התמרון הקרקעי נספרו כ-65 נפילות בממוצע ליום. לאחר תחילת התמרון הייתה מגמת ירידה עד לממוצע של כ-20 נפילות ביום.
- ביצוע עבודות תשתית נרחבות לחישוף מרחבי השיגור.
- פגיעה בלמעלה מ-650 פעילי חמאס.

מסרים מרכזיים ביחס לסוגיה זו:

- צה"ל הוא צבא מוסרי, ערכי ומקצועי הנלחם מלחמת ברירה צודקת תוך פעולה מתמדת של סיוע הומניטארי לאוכלוסייה האזרחית הפלסטינאית כחלק ממאמץ הלחימה.
- מתוך נאמו של שר הביטחון: "במהלך הקרבות שיגר צה"ל רבע מיליון שיחות טלפון והפצנו כרוזים לתושבים כדי שיתפנו ממוקדי האש - איני מכיר צבא בעולם שנוהג באמות המידה של צה"ל. הקפדנו להזרים אספקה וסיוע לאזרחים הפלסטיניים. הקמנו צוות מיוחד שיטפל בסיוע הומניטארי ונעשה כל שביכולתנו כדי להגיש סיוע רפואי לתושבים."
- **החמאס נושא באחריות למשבר ההומניטארי ומשתמש בו כאמצעי ללחץ חיצוני על ישראל.**

« בסיום הסקירה אפשר לחיילך להתייחס לדברים אולם ציין כי בשלב הבא תקיימו דיונים בנושאים שונים הנובעים מן המבצע. לאחר סבב ההתייחסויות, סכם את חלק א'.

// דגשים לסיכום חלק זה:

- צה"ל פעל בנחישות ובדבקות להשגת יעדי המבצע והביא לתוצאות מבצעיות משמעותיות.
- פעולתו של צה"ל כנגד מטרות טרור בוצעה תוך מזעור הפגיעה באוכלוסייה אזרחית ככל שניתן, זאת בניגוד לדפוסי הפעולה של החמאס אשר כוונו כלפי אזרחים חפים מפשע.
- מתוך נאמו של שר הביטחון: "זוהי שעתה היפה של ישראל. זו הייתה שעת מבחן שבה התגלתה החברה שלנו ועמדה בו באופן מרשים כשהיא מחזקת ומועצמת בכל החזיתות. בחזית הצבאית, שבנו כאמור לצה"ל במיטבו."
- מתוך נאום ראש הממשלה: "צה"ל והשב"כ השכילו לבצע מבצע מזהיר, המערכה הצבאית אופיינה ברגישות, תחכום, אומץ יכולת מודיעינית יוצאת דופן שהביאה להישגים". המערכה הנוכחית הוכיחה שוב את מעמדה של ישראל וחיזקה את כוח ההרתעה שלה.

« החמאס השתמש באוכלוסייה האזרחית בעזה כ"מגן אנושי" מציאות זו גרמה לצה"ל, כצבא החורט על דגלו מוסר וערכים, לפגוע בבלתי מעורבים. לצד זה הפעיל צה"ל סיוע הומניטארי רב לתושבי הרצועה. לפניך התייחסות להיבט הערכי וההומניטארי של פעולות צה"ל. הרחבה בנושא תוכל למצוא במערך "המאמץ ההומניטארי".

// המאמץ ההומניטארי:

אם סוגיה זו מעוררת דיון בקרב פקודיך, יש באפשרותך לדון בנושא זה בהרחבה ולהסתייע בדף למפקד הנמצא בערכה.

נתונים:

- מתחילת המבצע נכנסו לרצע"ז 1365 משאיות עם סיוע הומניטארי.
- מעבר ארז פתוח למעבר פצועים לקבלת טיפול רפואי בישראל. ב-18 בינואר 2009 נפתחה מרפאת מומחים במעבר.
- החל מה-7 בינואר מידי יום הפסיק צה"ל את הלחימה למשך מספר שעות בכדי לאפשר את שיפור מצבם ההומניטארי של אזרחי עזה. הפוגה זו אפשרה לאוכלוסייה להצטייד במזון ובתרופות, לפנות פצועים לשם קבלת טיפול וכן טיפול בתשתיות חיוניות.
- אספקת החשמל ברצועה עומדת על 77% מסה"כ יכולת ייצור החשמל.

"עופרת יצוקה" סיכום המשימה

חלק ב'

המפקד,

חלק זה במערך מהווה בעבורך הזדמנות לקיים שיח עם פקודיך. הלחימה זימנה ליחידתך התמודדות עם מגוון מצבים מורכבים שלרוב, על רקע תנאי הלחימה, לא הייתה באפשרותך ההזדמנות לדון בהשלכותיהם. עם סיום הלחימה וההערכות לחזרה לשגרה יש באפשרותך להיעזר בכלי המובא בפניך בכדי לעודד את חייליך לדון בנושאים שאפיינו את הלחימה והשפיעו על חייליך.

שיח מסוג זה יאפשר לך ללמוד את יחידתך, להיחשף לעמדות חייליך ולזהות פערים המחייבים טיפול בעתיד. כמו כן שיח זה מאפשר הזדמנות לחייליך להיחשף לעמדות ולתובנות האחד של השני ולסייע להם בחיזוק חוסנם בהמשך השירות.

יש באפשרותך לבחור מבין הנושאים המוצעים, תחומים המותאמים למאפייני הפעילות של יחידתך או לדון בכלל הנושאים באם יש בידך האפשרות לכך.

// 1. יחסי חזית - עורף:

למפקד: המציאות בה תושבי הדרום היו נתונים לירי מתמשך טשטשה במעט את גבולות המושגים "חזית" ו"עורף". חלק מחייליך מתגוררים ביישובי הדרום ולבטח דאגתם לבית לצד הלחימה הפכה את המשימה למורכבת אף יותר.

שאלות מנחות:

- אפשר לחייליך להתייחס לסוגיית יישובי הדרום כ"חזית" בשנים האחרונות. האם חיילים המתגוררים בדרום והיו נתונים לירי קסאמים בשנים האחרונות, מעידים על תחושה זו?
 - האם חייליך חשים שהייתה בידם היכולת להגן על העורף?
 - כיצד הרגישו חייליך עם העובדה שהירי לעבר יישובי הדרום נמשך, אף שפחת באופן ניכר, בעקבות הלחימה?
 - האם במהלך הלחימה נחשפה יחידתך לגילויי תמיכה מהעורף?
- בקש מחייליך לציין מהם ואילו תחושות עוררו בהם תגובות העורף.
- (סייע לחיילים בדוג': ביטוי תמיכה בתקשורת, מפגש עם תושבי הדרום, קבלת חבילות שי, הופעות אומנים מתנדבים ועוד...).

סכם:

- "היעדים שהוצבו בראשית המבצע הושגו במלואם. מערכי החמאס ותשתיות הטרור הוכו מכה קשה ונוצרו התנאים לשינוי מהותי במציאות הביטחונית בדרומה של מדינת ישראל."
 - "איתנות הרוח שהפגינו תושבי הדרום - העמיקה בקרב אויבינו את ההכרה בעוצמתו של צה"ל ובנחישותו להציב חומת מגן לשמירה על ריבונותה ועל ביטחונה של מדינת ישראל."
 - "עם ישראל כולו מוקיר לכם אהבה ותודה ויודע כי יש על מי לסמוך ביום הפקודה."
- מתוך דברי הרמטכ"ל בדף קרבי בעקבות הפסקת האש.

- "איתנים בעורף - מנצחים בחזית" - סיסמא המבטאת יותר מכל את הקשר התומך בין העורף והחזית וליוותה את הלחימה הנוכחית.

// 2. זהות יחידתית:

למפקד: גאוות יחידה נשענת לרוב על יכולות מקצועיות גבוהות, על הצלחות בפעילות מבצעית ועל לכידות גבוהה ומוערכת, הן ביחס לעצמנו והן ביחס ליחידות אחרות.

הלחימה ברצועת עזה התאפיינה בצורך מתמיד לפעול בשיתוף פעולה צמוד עם יחידות אחרות, שיתוף פעולה שמטרתו בראש ובראשונה השגת המטרה.

"עופרת יצוקה" סיכום המשימה

השונים סייעו בידינו להשיג הישגים אלו ולעמוד במטרות המבצע.

// 3. הצלחת המערכה:

למפקד: המערכה בדרום הסתיימה ויעדי מבצע "עופרת יצוקה" כפי שהוגדרו ביציאה למבצע (ומצויים בידך בפלקט - ניתן להציגם לחייליך) הושגו במלואם וזאת בהתאם להגדרת הדרג המדיני והצבאי. בהזדמנות זו אפשר לחייליך להתייחס להצלחת המערכה, תוך התמקדות בהישגי היחידה. במידה ותתעוררנה סוגיות ערכיות, יש באפשרותך להסתייע במודל לתחקיר אירוע ערכי המצוי בערכה ולקיים שיח בנושא עם חייליך.

שאלות מנחות:

- א. בקש מחייליך לציין מהן נקודות החוזק של היחידה שסייעו בידה בהשגת המטרות?
- ב. באם היו מטרות שלא הושגו ציין אותן ובקש מחייליך לנסות ולעמוד על הסיבות לכך.
- ג. אל מול מטרות המבצע ברר עם חייליך את תחושותיהם ביחס להשגת המטרות. האם הושגו במלואן? באם לא, מה מנע את השגתן?

שאלות מנחות:

- א. אילו אירועים ופעולות, חיזקו בכם את תחושת הלכידות והגאווה היחידתית ומדוע?
- ב. האם היו אירועים שאתם חשים שהחלישו את הגאווה היחידתית? מהם?
- ג. בקש מהחיילים להביע עמדתם ביחס לשאלה - מה חשוב לי יותר הכבוד המחלקתי או הצלחת המשימה?
- ד. בקש מהחיילים לשתף בתחושותיהם ביחס לשת"פ עם כוחות נוספים שהיחידה פעלה עמם, במהלך הלחימה.

סכום:

1. במהלך הלחימה היחידה עמדה בהצלחה במשימות שהוגדרו לנו. היכולת המבצעית שהפגנתם, הנחישות, אומץ הלב ורוח הלחימה הם שהביאו להישגים המרשימים במערכה וחיזקו את גאוות היחידה.
2. לעיתים תחרות מהווה הזדמנות חיובית ללמידה ושיפור אך אל לנו לקדש את התחרות כערך בפני עצמו כי יש חשש שנגרר למאבק ללא קשר למטרה.
3. אל לנו לשכוח ששיתוף הפעולה עם הכוחות

סכם:

- **מטרות המבצע הושגו במלואן** - החמאס הוכה קשות, מנהיגיו מסתתרים, רבים מאנשיו נהרגו. מפעלי ייצור הרקטות נהרסו. נתיבי ההברחה הופצצו. צומצם היקף השיגורים למדינת ישראל, יכולות החמאס ספגו מכה קשה שתפגע ביכולותיו השלטוניות והצבאיות לאורך זמן.
- המבצע נוהל היטב תוך שימוש בכל מרכיבי העוצמה של ישראל - ביבשה, בים ובאוויר.
- צה"ל יצא למערכה כשהוא כשיר יותר מבעבר, הן במערך הסדיר והן במערך המילואים וזאת לאחר אימונים רבים שהתקיימו מאז מלחמת לבנון השנייה וכתוצאה מהפקת לקחים שבוצעה בכלל ההיבטים.
- הלגיטימציה הציבורית למבצע הייתה רחבה, נחישותו וסבלנותו של העורף חיזקה את חיילי צה"ל ואת הדרג המדיני.

באם תתעורר שאלת החזרתו של החייל גלעד שליט ציין: שחרורו של גלעד שליט לא הוגדר כאחת ממטרות המבצע, אך יחד עם זאת מדינת ישראל פועלת בדרכים רבות להשיבו הביתה עוד לפני המבצע ואף במהלכו ותמשיך לעשות כל שיידרש כדי להשיבו במהרה.

